

13-09-2012

Број: 05-05-1-2701-2/12
Сарајево, 12. септембар 2012. године

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRILAZNIK: 13.09.2012			
Службена копија	Класификација Документа	Надлежни лице	Број прилога
0102-05-2-1083/12			

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**- ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
- ДОМ НАРОДА**

Предмет. Сагласност за ратификацију споразума, тражи се

У складу са чланом 16. Закона о поступку закључивања и извршавања међународних уговора ("Сл. гласник БиХ", бр 29/00), достављамо вам ради давања сагласности за ратификацију:

Споразум између Босне и Херцеговине и Међународне агенције за атомску енергију о примјени заштитних мјера у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја. Споразум је потписао г. Емир Диздаревић, директор Државне регулаторне агенције за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, 6. јуна 2012. године, у Бечу.

Будући да је Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ надлежна за провођење поступка за закључивање овог споразума, молимо вас да на састанке ваших комисија, односно сједнице Дома, поред представника Предсједништва БиХ, као предлагача, позовете и представника Агенције који посланицима, односно делегатима може дати све потребне информације о споразуму.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ СЕКРЕТАР

Ранко Нинковић

Broj: 08/1-23-05-5-23541-2/12
Datum: 5. septembar 2012. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PREDSJEDNIŠTVO
SARAJEVO

11-09-2012

05 05-1 2701

PREDMET: Prijedlog odluke o ratifikaciji Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni zaštitnih mjera u svezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja

U prilogu akta dostavljamo Prijedlog odluke o ratifikaciji predmetnog sporazuma koji je potpisan u Beču, 6. juna 2012. godine, na engleskom jeziku.

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na 23. redovnoj sjednici održanoj 30. maja 2012. godine donijelo Odluku o prihvatanju Sporazuma i ovlastilo gđinu. Emira Dizdarevića, direktora Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost Bosne i Hercegovine da isti potpiše. Kopija navedene odluke Predsjedništva BiH broj: 01-50-1-1546-22/12 od 30. maja 2012. g. je u prilogu ovog akta.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 18. sjednici održanoj 30. avgusta o.g. utvrdilo Prijedlog odluke o ratifikaciji ovog sporazuma radi dostavljanja Predsjedništvu BiH i provedbe procedure ratifikacije. Kopiju obavijesti o Zaključku Vijeća ministara BiH, akt broj: 05-07-1-2398-16/12 od 31. 08. 2012. g. dostavljamo u prilogu i istovremeno skrećemo pažnju da se u tekstu Zaključka kao sastavni dio naziva ovog sporazuma (greškom) navodi i " ... i Dodatnog protokola". Obavještavamo da je Dodatni protokol poseban međunarodni ugovor, potpisan istoga dana kada i Sporazum u sjedištu IAEA, da je isti također u proceduri ratifikacije, te naziv Dodatni protokol ne treba navoditi kao sastavni dio naziva Sporazuma između Bosne i Hercegovine i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primjeni zaštitnih mjera u svezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja u budućoj korespondenciji vezanoj za njegovu ratifikaciju.

Dostavljamo i kopiju mišljenja Ureda za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, akt broj: 01-02-600-3/12 od 19.07.2012. g. koji na Nacrt odluke o ratifikaciji nije imao primjedbe.

Molimo da Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, u skladu sa odredbama Zakona o postupku zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ("Službeni glasnik BiH", broj 29/00) provede postupak ratifikacije Sporazuma.

MINISTAR

dr. Zlatko Lagumdžija

Prilog: kao u tekstu

SPORAZUM IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I MEĐUNARODNE AGENCIJE ZA ATOMSKU ENERGIJU O PRIMJENI ZAŠTITNIH MJERA U SVEZI SA UGOVOROM O NEŠIRENJU NUKLEARNOG ORUŽJA

BUDUĆI DA je Bosna i Hercegovina stranka Ugovora o neširenju nuklearnog oružja (u daljem tekstu: Ugovor) otvorenog za potpisivanje u Londonu, Moskvi i Washingtonu 1. srpnja 1968. godine, a koji je stupio na snagu 5. ožujka 1970. godine;

BUDUĆI DA stavak 1 članka III Ugovora glasi ovako:

"Svaka ugovornica koje ne posjeduje nuklearno oružje obvezuje se da će prihvatiti zaštitne mjere, kao što je izloženo u sporazumu o kojem će se voditi pregovori i koji se treba sklopiti sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju u skladu sa Statutom Međunarodne agencije za atomsku energiju i njezinim sustavom kontrole, isključivo radi provjere izvršavanja njezinih obveza preuzetih ovim Ugovorom, kako bi se spriječila upotreba nuklearne energije za nuklearna oružja i druge uređaje za nuklearne eksplozije umjesto u miroljubive svrhe. Postupak za zaštitne mjere koji se zahtijeva ovim člankom primjenjivat će se u odnosu na izvorni ili specijalni fisibilni materijal kad se on proizvodi, prerađuje ili upotrebljava u svakom osnovnom nuklearnom uređaju ili izvan bilo kojeg takvog uređaja. Zaštitne mjere koje se zahtijevaju ovim člankom primjenjivat će se na sve izvorne ili specijalne fisibilne materijale u svim miroljubivim nuklearnim djelatnostima koje se obavljaju na području takve države, koji su pod njezinom jurisdikcijom, ili se obavljaju pod njezinom kontrolom na drugom mjestu."

BUDUĆI DA je Međunarodna agencija za atomsku energiju (u daljem tekstu: Agencija) ovlaštena prema članku III svog Statuta sklapati takve sporazume;

STOGA su se Bosna i Hercegovina i Agencija sporazumjele o sljedećem:

DIO I

OSNOVNE OBVEZE

Članak 1.

Bosna i Hercegovina se obvezuje, prema stavku 1 članka III Ugovora, prihvatiti zaštitne mjere, u skladu s uvjetima ovoga sporazuma, za sve izvorne ili specijalne fisibilne materijale u svim mirnodopskim nuklearnim djelatnostima na njezinom području, pod njenom jurisdikcijom, ili izvedenim pod njezinim nadzorom na bilo kom drugom mjestu, a isključivo radi provjere da se takav materijal ne zloupotrebljava za nuklearna oružja ili druge nuklearne eksplozivne uređaje.

PRIMJENA ZAŠTITNIH MJERA

Članak 2.

Agencija će imati pravo i obvezu da osigura primjenu zaštitnih mjera, u skladu s uvjetima Sporazuma, na sve izvorne ili specijalne fisibilne materijale u svim mirnodopskim nuklearnim djelatnostima na području Bosne i Hercegovine, pod njezinom jurisdikcijom, ili izvedenim pod njezinim nadzorom na bilo kom drugom mjestu, a isključivo radi

provjere da se takav materijal ne zloupotrebljava za nuklearna oružja ili druge eksplozivne uređaje.

SURADNJA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I AGENCIJE

Članak 3.

Bosna i Hercegovina i Agencija surađivat će kako bi se olakšala provedba zaštitnih mjera predviđenih ovim sporazumom.

PROVEDBA ZAŠTITNIH MJERA

Članak 4.

Zaštitne mjere predviđene ovim sporazumom primjenjivat će se na takav način:

- (a) da se izbjegne ometanje ekonomskog i tehnološkog razvoja Bosne i Hercegovine ili međunarodne suradnje na području mirnodopskih nuklearnih djelatnosti, uključujući međunarodnu razmjenu nuklearnog materijala;
- (b) da se izbjegne neumjesno miješanje u mirnodopske nuklearne djelatnosti Bosne i Hercegovine, a osobito u rad postrojenja; i
- (c) da budu u skladu s praksom dobrog upravljanja potrebnog za ekonomično i sigurno vršenje nuklearnih djelatnosti.

Članak 5.

- (a) Agencija će poduzeti sve mjere opreza kako bi se zaštitile komercijalne i industrijske tajne i druge povjerljive informacije koje ona saznaje provedbom ovoga sporazuma.
- (b)
 - (i) Agencija neće objaviti ni dostaviti bilo kojoj državi, organizaciji ili osobi bilo koju informaciju do koje je došla provodeći ovaj sporazum, osim što se specifične informacije koje se odnose na njegovu provedbu mogu dati Odboru guvernera Agencije (u daljem tekstu: Odbor) i onim članovima osoblja Agencije kojima je takvo saznanje potrebno zbog njihovih službenih dužnosti u svezi sa zaštitnih mjerama, ali samo u mjeri potrebnoj da Agencija ispuni svoje obveze u provedbi ovoga sporazuma.
 - (ii) Sažete informacije o nuklearnom materijalu koji potpada pod zaštitne mjere Agencije prema ovome sporazumu mogu se objaviti na te melju odluke Odbora, ako se države neposredno u pitanju sa tim slože.

Članak 6.

- (a) Agencija će, primjenjujući zaštitne mjere prema ovome sporazumu, u potpunosti voditi računa o tehnološkom razvoju na području zaštitnih mjera, i uložiti maksimum napora da osigura optimalnu učinkovitost u odnosu na troškove, a i primjenu načela da se uspješna kontrola toka nuklearnog materijala, koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, obavlja upotrebom instrumenata i drugih tehnika u određenim strategijskim točkama u onoj mjeri u kojoj to sadašnja ili buduća tehnologija dopušta.

(b) Da bi se osigurala optimalna djelotvornost u odnosu prema troškovima, trebaju biti upotrijebljena, na primjer, ova sredstva:

- (i) držanje materijala u zatvorenom prostoru kao način da se definira zona materijalne ravnoteže u svrhe obračuna;
- (ii) statističke tehnike i metode uzimanja slučajnih uzoraka radi ocjene toka nuklearnog materijala;
- (iii) usmjeravanje verifikacijskih postupaka na one faze ciklusa nuklearnog goriva koje obuhvaćaju proizvodnju, preradu, upotrebu ili skladištenje onog nuklearnog materijala od kojeg bi se neposredno mogla napraviti nuklearna oružja ili drugi nuklearni eksplozivni uređaji, a svođenje na minimum verifikacijskih postupaka u odnosu prema ostalom nuklearnom materijalu, uz uvjet da to ne ometa Agenciju u primjeni zaštitnih mjera prema ovome sporazumu.

DRŽAVNI SUSTAV KONTROLE MATERIJALA

Članak 7.

- (a) Bosna i Hercegovina će oformiti i održavati sustav obračuna i kontrole ukupnog nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu.
- (b) Agencija će primijeniti zaštitne mjere na način koji osigurava da se verificiraju nalazi bosanskohercegovačkog sustava, utvrđujući da nije došlo do zloupotrebe nuklearnog materijala sa mirnodopske upotrebe na upotrebu za nuklearna oružja ili druge nuklearne eksplozivne uređaje. Verifikacija Agencije obuhvatit će, između ostalog, neovisna mjerenja i nadgledanja koje Agencija provodi u skladu s postupcima navedenim u Dijelu II ovoga sporazuma. Agencija će, provodeći verifikaciju, voditi računa o tehničkoj djelotvornosti bosanskohercegovačkog sustava.

SNABDIJEVANJE AGENCIJE INFORMACIJAMA

Članak 8.

- (a) Da bi se osigurala uspješna provedba zaštitnih mjera prema ovome sporazumu, Bosna i Hercegovina će, u skladu s odredbama izloženim u Dijelu II ovoga sporazuma, snabdjeti Agenciju informacijama o nuklearnom materijalu koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu i karakteristikama postrojenja u svezi sa materijalom koji je pod zaštitnim mjerama.
- (b)
 - (i) Agencija će tražiti samo minimum informacija i podataka u skladu sa izvršavanjem svojih obveza prema ovome sporazumu.
 - (ii) Informacije koje se odnose na postrojenja bit će one koje su minimalno potrebne za kontrolu nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu
- (c) Ako bi Bosna i Hercegovina tako zahtijevala, Agencija će biti spremna ispitati na teritoriju Bosne i Hercegovine projektne informacije koje Bosna i Hercegovina smatra osobito osjetljivim. Takve informacije ne treba i fizički dostaviti Agenciji,

pod uvjetom da one ostanu lako dostupne Agenciji za njezina dalja ispitivanja na teritoriju Bosne i Hercegovine.

INSPEKTORI AGENCIJE

Članak 9.

- (a)
- (i) Agencija će osigurati pristanak Bosne i Hercegovine za imenovanja inspektora Agencije za Bosnu i Hercegovinu.
 - (ii) Ako Bosna i Hercegovina, ili nakon prijedloga za neko imenovanje ili u bilo koje vrijeme pošto je neko imenovanje bilo učinjeno, stavi svoj prigovor na imenovanje, Agencija će predložiti Bosni i Hercegovini alternativno imenovanje ili imenovanja.
 - (iii) Ako bi, kao rezultat ponovljenog odbijanja Bosne i Hercegovine da prihvati imenovanje inspektora Agencije, došlo do ometanja inspekcija koje treba provesti prema Sporazumu, takvo odbijanje bi razmatrao Odbor na zahtjev generalnog direktora Agencije (u daljem tekstu: generalni direktor), radi poduzimanja odgovarajuće akcije sa njegove strane.
- (b) Bosna i Hercegovina će poduzeti potrebne korake da inspektorima Agencije osigura uspješno izvršavanje njihovih dužnosti prema ovome sporazumu.
- (c) Posjete i djelovanja inspektora Agencije bit će tako organizirani:
- (i) da svedu na minimum moguće neugodnosti i smetnje u odnosu prema Bosni i Hercegovini i prema mirnodopskim nuklearnim djelatnostima nad kojima se obavlja inspekcija; i
 - (ii) da bude zagarantirana zaštita industrijskih tajni ili bilo kojih drugih povjerljivih informacija koje bi inspektori saznali.

PRIVILEGIJE I IMUNITETI

Članak 10.

Bosna i Hercegovina će primijeniti na Agenciju (uključujući njezinu imovinu, fondove i sredstva) i na njezine inspektore i ostale službenike koji obavljaju funkcije prema ovome sporazumu, odgovarajuće odredbe Ugovora o privilegijama i imunitetima Međunarodne agencije za atomsku energiju.

PRESTANAK ZAŠTITNIH MJERA

Članak 11.

Trošenje ili razblaživanje nuklearnog materijala

Zaštitne mjere će prestati za onaj nuklearni materijal koji potpada pod zaštitne mjere kad Agencija utvrdi da je materijal bio utrošen ili da je bio razblažen na takav način da više nije upotrebljiv za bilo kakvu nuklearnu djelatnost interesantnu sa točke gledišta zaštitnih mjera, ili da se praktično ne može regenerirati.

Članak 12.

Iznošenje nuklearnog materijala iz Bosne i Hercegovine

Bosna i Hercegovina će unaprijed obavijestiti Agenciju o namjeravanom iznošenju nuklearnog materijala iz Bosne i Hercegovine koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, u skladu s odredbama navedenim u Dijelu II ovoga sporazuma. Agencija će okončati primjenu zaštitnih mjera na nuklearni materijal prema ovome sporazumu kada država primateljica bude preuzela odgovornost za njega, kao što je predviđeno u Dijelu II ovoga sporazuma. Agencija će voditi evidenciju o svakom prijenosu i, gdje bude odgovaralo, o ponovnoj primjeni zaštitnih mjera na izneseni nuklearni materijal.

Članak 13.

Odredbe o nuklearnom materijalu koji treba upotrijebiti za nenuklearne djelatnosti

Tamo gdje nuklearni materijal koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu treba upotrijebiti za nenuklearne djelatnosti, kao što je proizvodnja legure ili keramike, Bosna i Hercegovina će se sporazumjeti sa Agencijom, prije nego što se materijal upotrebi, o okolnostima u kojima se zaštitne mjere za takav materijal mogu okončati.

NEPRIMJENJIVANJE ZAŠTITNIH MJERA NA NUKLEARNI MATERIJAL KOJI SE UPOTREBLJAVA ZA NEMIRNODOPSKE DJELATNOSTI

Članak 14.

Ako Bosna i Hercegovina namjerava koristiti svoje diskreciono pravo da upotrijebi nuklearni materijal za koji se traži primjena zaštitnih mjera prema ovome sporazumu za nuklearnu djelatnost koja ne zahtijeva primjenu zaštitnih mjera prema ovome sporazumu, primjenjivat će se ovaj postupak:

- (a) Bosna i Hercegovina će obavijestiti Agenciju o toj djelatnosti uz jasnu napomenu:
 - (i) da upotreba nuklearnog materijala za neku nezabranjenu vojnu djelatnost neće biti u sukobu sa obvezom koju je Bosna i Hercegovina mogla dati, a u odnosu prema kojoj se primjenjuju zaštitne mjere Agencije, da će se nuklearni materijal upotrijebiti samo za mirnodopsku nuklearnu djelatnost;
 - (ii) da se tijekom neprimjenjivanja zaštitnih mjera nuklearni materijal neće upotrijebiti za proizvodnju nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih eksplozivnih uređaja.
- (b) Bosna i Hercegovina i Agencija sporazumjet će se da se zaštitne mjere predviđene ovim sporazumom neće primjenjivati samo za vrijeme dok nuklearni materijal bude u takvoj upotrebi. Aranžmanom će se odrediti, u granicama mogućnosti, razdoblje ili okolnosti za vrijeme kojih se zaštitne mjere neće primjenjivati. U svakom slučaju, zaštitne mjere predviđene ovim sporazumom primjenjivat će se odmah nakon što se nuklearni materijal ponovo uvede u mirnodopsku nuklearnu djelatnost. Agencija će stalno biti obavještavana o ukupnoj količini i sastavu takvog nuklearnog materijala na koji se ne primjenjuju zaštitne mjere u Bosni i Hercegovini, i o svakom izvozu takvog materijala.

- (c) Svaki sporazum utvrdit će se u ugovoru sa Agencijom. Takav ugovor će se sklopiti što je moguće prije i odnosit će se samo na takve stvari kao što su, između ostalog, privremene i postupne odredbe, kao i aranžmani o izvješćivanju, ali neće zahtijevati bilo kakvo odobranje ni povjerljive podatke o vojnoj djelatnosti i upotrebi nuklearnog materijala u njoj.

FINANCIJE

Članak 15.

Bosna i Hercegovina i Agencija snosit će svoje troškove koje budu imale prilikom izvršavanja svojih odgovarajućih obveza prema ovome sporazumu. Međutim, ako Bosna i Hercegovina ili osobe pod njenom jurisdikcijom budu imale posebne troškove kao rezultat nekog određenog zahtjeva Agencije, Agencija će refundirati takve troškove uz uvjet da se unaprijed složi da tako postupi. U svakom slučaju, Agencija će snositi troškove svih dopunskih mjerenja ili uzimanja uzoraka koje bi inspektori zahtijevali.

ODGOVORNOST PREMA TREĆIM OSOBAMA ZA NUKLEARNE ŠTETE

Članak 16.

Bosna i Hercegovina će osigurati da se svaka zaštita od odgovornosti prema trećim osobama za nuklearne štete, uključujući svako osiguranje ili kakvo drugo financijsko jamstvo koje se može dobiti prema njezinim zakonima ili propisima, primijeni na Agenciju i njezine službenike radi provedbe ovoga sporazuma, na isti način na koji se takva zaštita primjenjuje na državljane Bosne i Hercegovine.

MEĐUNARODNA ODGOVORNOST

Članak 17.

Svaka tužba Bosne i Hercegovine u odnosu prema Agenciji ili Agencije u odnosu prema Bosni i Hercegovini za bilo koju štetu koja rezultira iz provedbe zaštitnih mjera prema ovome sporazumu, a koja nije proistekla iz nuklearnog incidenta, rješavat će se u skladu s međunarodnim pravom.

MJERE O VERIFIKACIJI NEPOSTOJANJA ZLOUPOTREBE

Članak 18.

Ako Odbor, na temelju izvješća generalnog direktora, odluči da je neka akcija Bosne i Hercegovine važna i hitna kako bi se osigurala verifikacija da nuklearni materijal koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu nije zloupotrijebljen za nuklearna oružja ili druge nuklearne eksplozivne uređaje, Odbor može zahtijevati od Bosne i Hercegovine poduzimanje zahtijevane akcije bez odlaganja, neovisno o tome je li već bio pokrenut postupak za rješavanje spora prema članku 22 ovoga sporazuma.

Članak 19.

Ako Odbor, nakon ispitivanja odgovarajuće informacije koju je dobilo od generalnog direktora, utvrdi da Agencija nije u stanju verificirati da nije došlo do zloupotrebe nuklearnog materijala za koji se zahtijeva da bude pod garancijom prema ovome

sporazumu, za nuklearna oružja ili druge nuklearne eksplozivne uređaje, on može podnijeti izvješća predviđena u stavku C članka XII Statuta Agencije (u daljem tekstu: Statut), a također može, tamo gdje je to primjenljivo, poduzeti ostale mjere predviđene tim člankom. U poduzimanju takve akcije Odbor će voditi računa o stupnju uvjerljivosti koju pružaju primijenjene zaštitne mjere i pružit će Bosni i Hercegovini svaku razumnu mogućnost da Odbor uvjeri u suprotno.

TUMAČENJE I PRIMJENA SPORAZUMA I RJEŠAVANJE SPOROVA

Članak 20.

Bosna i Hercegovina i Agencija će se, na zahtjev bilo koje od njih, posavjetovati o svakom pitanju koje proizlazi iz tumačenja ili primjene ovoga sporazuma.

Članak 21.

Bosna i Hercegovina će imati pravo zahtijevati da svako pitanje proisteklo iz tumačenja ili primjene ovoga sporazuma razmatra Odbor. Odbor će pozvati Bosnu i Hercegovinu da sudjeluje u diskusijama o bilo kom takvom pitanju koje postavi Odbor.

Članak 22.

Svaki spor proistekao iz tumačenja ili primjene ovoga sporazuma, osim spora oko nalaza Odbora prema članku 19 ili akcije Odbora u svezi sa takvim nalazom, koji nije riješen pregovorima ili nekim drugim postupkom kojeg su prihvatile Bosna i Hercegovina i Agencija bit će, na zahtjev bilo koje od njih, podnesen arbitražnom sudu sastavljenom kako slijedi: Bosna i Hercegovina i Agencija odredit će po jednog arbitra svaka, a dva arbitra tako određena izabrat će trećega koji će biti predsjedatelj. Ako za 30 dana od zahtjeva za arbitražom ili Bosna i Hercegovina ili Agencija ne odrede arbitra, Bosna i Hercegovina ili Agencija može tražiti od predsjedatelja Međunarodnoga suda da postavi jednoga arbitra. Isti će postupak važiti ako 30 dana od određivanja ili postavljanja drugog arbitra treći arbitar još ne bude izabran. Većina članova arbitražnog suda čini kvorum i za svaku odluku bit će potrebna jednoglasnost dvaju arbitara. Arbitražni postupak odredit će arbitražni sud. Odluke arbitražnog suda bit će obvezne i za Bosnu i Hercegovinu i za Agenciju.

ODLAGANJE PRIMJENE ZAŠTITNIH MJERA AGENCIJE IZ DRUGIH SPORAZUMA

Članak 23.

Provedba zaštitnih mjera Agencije u Bosni i Hercegovini iz drugih sporazuma sa Agencijom bit će suspendirana za vrijeme važenja ovoga sporazuma. Ukoliko Bosna i Hercegovina dobije od Agencije pomoć za projekt, nastavit će važiti obveza Bosne i Hercegovine po Sporazumu o projektu o neupotrebi spomenutih predmeta u bilo kakve vojne svrhe.

IZMJENE SPORAZUMA

Članak 24.

- (a) Bosna i Hercegovina i Agencija će se, na zahtjev bilo koje od njih, dogovoriti o izmjenama ovoga sporazuma.
- (b) Za sve izmjene bit će potreban pristanak Bosne i Hercegovine i Agencije.
- (c) Izmjene ovoga sporazuma stupit će na snagu pod istim uvjetima kao što stupa na snagu i sam sporazum.
- (d) Generalni direktor će odmah obavijestiti sve zemlje članice Agencije o svakoj izmjeni ovoga sporazuma.

STUPANJE NA SNAGU I TRAJANJE

Članak 25.

Ovaj će sporazum stupiti na snagu onoga dana kad Agencija primi od Bosne i Hercegovine pismenu obavijest da su zadovoljeni zakonski i ustavni propisi Bosne i Hercegovine za stupanje na snagu. Generalni direktor će odmah obavijestiti sve zemlje članice Agencije o stupanju na snagu ovoga sporazuma.

Članak 26.

Ovaj sporazum će ostati na snazi sve dok Bosna i Hercegovina bude stranka Ugovora.

DIO II

UVOD

Članak 27.

Svrha ovoga dijela Sporazuma je da odredi postupke koje treba primijeniti prilikom provedbe odredaba o zaštitnim mjerama iz Dijela I.

SVRHA ZAŠTITNIH MJERA

Članak 28.

Svrha postupaka zaštitnih mjera izloženih u ovome dijelu Sporazuma je pravodobno otkrivanje zloupotrebe značajnih količina nuklearnog materijala, sa mirnodopskih djelatnosti na proizvodnju nuklearnog oružja ili drugih eksplozivnih uređaja ili u nepoznate ciljeve, i sprječavanje takve zloupotrebe.

Članak 29.

Radi postizanja svrhe navedene u članku 28, kao mjera od osnovnog značaja primjenjivat će se obračun materijala, usporedo sa držanjem materijala u zatvorenom prostoru i nadgledanjem kao značajnim komplementarnim mjerama.

Članak 30.

Tehnički zaključak verifikacijskih djelatnosti Agencije bit će iskaz, u odnosu na svaku zonu materijalne ravnoteže, o količini neevidentiranog materijala tijekom određenog razdoblja, uz navođenje granice točnosti za navedene količine materijala.

DRŽAVNI SUSTAV EVIDENTIRANJA I KONTROLE NUKLEARNOG MATERIJALA

Članak 31.

U skladu s člankom 7, Agencija će se prilikom izvršavanja svojih verifikacijskih djelatnosti u potpunosti koristiti bosanskohercegovačkim sustavom obračuna i kontrole ukupnog nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu i izbjegavat će nepotrebno dupliranje bosanskohercegovačkih djelatnosti u svezi sa obračunom i kontrolom.

Članak 32.

Sustav obračuna i kontrole ukupnog nuklearnog materijala Bosne i Hercegovine koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu bit će zasnovan na zonama materijalne ravnoteže i predviđet će, ako je to primjenljivo i navedeno u dopunskim aranžmanima, provedbu takvih mjera kao što su:

- (a) mjerni sustav za određivanje količina nuklearnog materijala primljenog, proizvedenog, poslanog, izgubljenog ili na neki drugi način uklonjenog iz inventara, i količina na inventaru;
- (b) ocjena preciznosti i točnosti mjerenja i procjena nesigurnosti u mjerenju;
- (c) postupci za utvrđivanje, reviziju i ocjenu razlika mjerenja između pošiljatelja i primatelja;
- (d) postupci za provedbu fizičke inventure;
- (e) postupci za procjenu akumulacije neizmjerene inventara i neizmjerenih gubitaka;
- (f) sustav registriranja i izvješćivanja koji će pokazati, za svaku zonu materijalne ravnoteže, inventar materijalne ravnoteže i promjene u tom inventaru, uključujući potvrde o primitku i prijenosu iz zone materijalne ravnoteže;
- (g) odredbe koje će osigurati da se postupci i provedba obračuna obavljaju korektno;
- (h) postupci za podnošenje izvješća Agenciji, u skladu sa člancima od 59 do 69.

POČETNA TOČKA PRIMJENE ZAŠTITNIH MJERA

Članak 33.

Zaštitne mjere iz ovoga sporazuma neće se primjenjivati na materijal pri vađenju ili preradi rude.

Članak 34.

- (a) Kad se bilo koji materijal koji sadrži uranij ili torij koji nije dostigao stupanj nuklearnog gorivog ciklusa opisanog u donjem stavku (c), izravno ili neizravno izveze u neku državu koja nema nuklearno oružje, Bosna i Hercegovina će obavijestiti Agenciju o njegovoj količini, sastavu i odredištu, osim ako se materijal izvozi u specifično nenuklearne svrhe.
- (b) Kad bilo koji materijal koji sadrži uranij ili torij koji nije dostigao stupanj nuklearnog gorivog ciklusa opisanog u donjem stavku (c) uveze, Bosna i Hercegovina će obavijestiti Agenciju o njegovoj količini i sastavu, osim ako je materijal bio uvezen u specifično nenuklearne svrhe, i
- (c) Kad bilo koji nuklearni materijal sastava i čistoće pogodnih za proizvodnju goriva ili za izotopno obogaćenje napusti postrojenje ili fazu procesa u kojoj je bio proizveden, ili kad se takav nuklearni materijal ili bilo koji drugi nuklearni materijal proizveden u nekoj kasnijoj fazi u nuklearnom gorivom ciklusu uveze u Bosnu i Hercegovinu, takav će nuklearni materijal potpadati pod postupke o primjeni zaštitnih mjera navedene u ovome sporazumu.

PRESTANAK ZAŠTITNIH MJERA

Članak 35.

- (a) Zaštitne mjere će se okončati za nuklearni materijal koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, u skladu sa uvjetima navedenim u članku 11. Gdje nisu zadovoljeni uvjeti tog članka, ali Bosna i Hercegovina smatra da regeneracija nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere iz otpadaka nije u određeno vrijeme moguća ili poželjna, Bosna i Hercegovina i Agencija će se posavjetovati o odgovarajućim zaštitnim mjerama koje treba primijeniti.
- (b) Zaštitne mjere će se okončati za nuklearni materijal koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu u skladu sa uvjetima navedenim u članku 13, uz uvjet da se Bosna i Hercegovina i Agencija slože da se takav nuklearni materijal praktično ne može regenerirati.

IZUZEĆE OD ZAŠTITNIH MJERA

Članak 36.

Na zahtjev Bosne i Hercegovine, Agencija će izuzeti nuklearni materijal od zaštitnih mjera na ovaj način:

- (a) specijalni fisibilni materijal kad se upotrebljava u "gram" količinama ili manjima kao osjetljivi element u instrumentima;
- (b) nuklearni materijal kad se upotrebljava za nenuklearne djelatnosti u skladu sa člankom 13, iako se takav nuklearni materijal može regenerirati;
- (c) plutonij s izotopnom koncentracijom plutonija 238 više od 80%.

Članak 37.

Na zahtjev Bosne i Hercegovine, Agencija će izuzeti od zaštitnih mjera nuklearni materijal koji bi inače potpadao pod zaštitne mjere, uz uvjet da ukupna količina nuklearnog

materijala koja bi bila izuzeta u Bosni i Hercegovini sukladno ovom članku ne može u bilo koje vrijeme prijeći:

- (a) ukupno jedan kilogram specijalno fisibilnog materijala koji se može sastojati od jedne li više ovih stavki:
 - (i) plutonija;
 - (ii) uranija sa obogaćenjem od 0,2 (20%) ili više, uzimajući pri tom da se njegova težina pomnoži njegovim obogaćenjem; i
 - (iii) uranija sa obogaćenjem ispod 0,2 ili više od prirodnog uranija, kad se pomnoži njegova težina pet puta sa kvadratom njegovog obogaćenja.
- (b) ukupno deset metričkih tona prirodnog uranija i osiromašenog uranija sa obogaćenjem više od 0,005 (0,5%);
- (c) dvadeset metričkih tona osiromašenog uranija sa obogaćenjem od 0,005 (0,5%) ili manjim; i
- (d) dvadeset metričkih tona torija;

ili neke veće količine koju može odrediti Odbor guvernera za jedinstvenu primjenu.

Članak 38.

Ako izuzeti nuklearni materijal treba preraditi ili skladištiti zajedno sa nuklearnim materijalom koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, poduzet će se mjere da se na njega ponovo primijene zaštitne mjere.

DOPUNSKI ARANŽMANI

Članak 39.

Bosna i Hercegovina i Agencija sastavit će dopunske aranžmane u kojima će se navesti pojedinosti, do granica potrebnih da Agencija ispuni svoje obveze prema ovome sporazumu na djelotvoran i uspješan način, o načinu na koji će se primjenjivati postupci navedeni u ovome sporazumu. Dopunski aranžmani mogu se proširiti ili izmijeniti dogovorom između Bosne i Hercegovine i Agencije bez izmjena ovoga sporazuma.

Članak 40.

Dopunski aranžmani će stupiti na snagu istovremeno ili što je moguće prije nakon stupanja na snagu ovoga sporazuma. Bosna i Hercegovina i Agencija uložit će maksimum napora da se postigne njihovo stupanje na snagu 90 dana nakon stupanja na snagu ovoga sporazuma. Produljenje tog razdoblja zahtijevat će pristanak Bosne i Hercegovine i Agencije. Bosna i Hercegovina će Agenciji odmah dostaviti informacije potrebne za sastavljanje dopunskih aranžmana. Nakon stupanja na snagu ovoga sporazuma, Agencija će imati pravo primijeniti u njemu navedene postupke o nuklearnom materijalu navedenom u inventaru koji je propisan člankom 41, čak i ako dopunski aranžmani još nisu stupili na snagu.

INVENTAR

Članak 41.

Na temelju početnog izvješća iz članka 62 Agencija će sačiniti jedinstveni inventar za cjelokupan nuklearni materijal u Bosni i Hercegovini koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, bez obzira na njegovo porijeklo, i održavat će taj inventar na temelju izvješća koja budu pristizala i rezultata njenih verifikacijskih djelatnosti. Kopije inventara će se staviti na raspolaganje Bosni i Hercegovini u dogovorenim intervalima.

PROJEKTNE INFORMACIJE

Opće odredbe

Članak 42.

Prema članku 8, projektne informacije o postojećim postrojenjima dostavit će se Agenciji tijekom diskusija o dopunskim aranžmanima. Vremenska ograničenja za dostavu projektnih informacija o novim postrojenjima utvrdit će se dopunskim aranžmanima, i te informacije će se dostaviti što je moguće prije uvođenja nuklearnog materijala u novo postrojenje.

Članak 43.

Projektne informacije koje treba dostaviti Agenciji obuhvatit će svako postrojenje kad god je to primjenljivo:

- (a) opis postrojenja, navodeći njegov opći karakter, cilj, nominalni kapacitet i geografsku lokaciju, kao i korisnikovo ime i adresu za svakodnevne poslovne svrhe,
- (b) opis općeg rasporeda postrojenja sa označavanjem u granicama mogućnosti, forme, lokacije i toka nuklearnog materijala i općeg rasporeda glavnih dijelova opreme kojima se upotrebljava, proizvodi ili prerađuje nuklearni materijal;
- (c) opis karakteristika postrojenja koje su važne za obračun materijala, držanje materijala u zatvorenom prostoru i nadgledanje; i
- (d) opis postojećih i predloženih postupaka za obračun i kontrolu nuklearnog materijala u postrojenju, sa zasebnim osvrtom na zone materijalne ravnoteže utvrđene od operatora, mjerenje toka i postupke za obavljanje fizičke inventure.

Članak 44.

Ostale informacije važne za primjenu zaštitnih mjera također će se dostavljati Agenciji za svako postrojenje, osobito one koje se tiču organizacijske odgovornosti za obračun materijala i kontrolu. Bosna i Hercegovina će dostaviti Agenciji dopunske informacije o propisima koji se odnose na zdravstvenu zaštitu i sigurnost koje će Agencija poštivati i kojih će se inspektori kod postrojenja pridržavati.

Članak 45.

Agenciji će se na razmatranje dostaviti projektne informacije o izmjenama koje su važne za primjenu zaštitnih mjera, za ispitivanje, i bit će pravodobno obaviještena i o svakoj

promjeni u podacima koji su dostavljeni prema članku 44, da bi se, ako je potrebno, postupci primjene zaštitnih mjera mogli prilagoditi.

Članak 46.

Svrha ispitivanja projektnih informacija

Projektne informacije dostavljene Agenciji upotrijebit će se u ove svrhe:

- (a) da se utvrde karakteristike postrojenja i nuklearni materijal koji je važan za primjenu zaštitnih mjera na nuklearni materijal sa dovoljno pojedinosti da se olakša verifikacija;
- (b) da se odrede zone materijalne ravnoteže koje će se upotrijebiti u svrhe obračuna Agencije i da se odaberu one strategijske točke koje su ključne točke mjerenja, a koje će se upotrijebiti za određivanje toka i inventara nuklearnog materijala. Pri određivanju takvih zona materijalne ravnoteže Agencija će se, između ostalog, koristiti ovim kriterijima:
 - (i) veličina zone materijalne ravnoteže uskladit će se sa točnošću sa kojom se materijalna ravnoteža može ustanoviti;
 - (ii) pri određivanju zone materijalne ravnoteže, iskoristit će se svaka mogućnost držanja materijala u zatvorenom prostoru i nadgledanja kako bi se olakšala potpunost mjerenja toka i na taj način pojednostavila primjena zaštitnih mjera, a mjerenja koncentrirala na ključne točke mjerenja;
 - (iii) određeni broj zona materijalne ravnoteže koje se upotrebljavaju u nekom postrojenju ili jasno određenim lokacijama mogu se spojiti u jednu zonu materijalne ravnoteže koja će se upotrijebiti u svrhe obračuna Agencije kad Agencija bude odlučila da je to u skladu s njezinim verifikacijskim zahtjevima; i
 - (iv) specijalna zona materijalne ravnoteže može se osnovati na zahtjev Bosne i Hercegovine oko neke faze u proces koji obuhvaća komercijalno osjetljive informacije.
- (c) da se utvrde nominalni vremenski rokovi i postupci za obavljanje fizičke inventure, a u svrhe obračuna Agencije;
- (d) da se utvrde zahtjevi za dokumentaciju i izvješća i postupci za ocjenu dokumentacije;
- (e) da se utvrde zahtjevi i postupci za verifikaciju količine i mjesta gdje se nalazi nuklearni materijal;
- (f) da se odaberu odgovarajuće kombinacije metoda i tehnika držanja materijala u zatvorenom prostoru i nadzora, a i strategijske točke u kojima iste treba primijeniti.

Rezultati ispitivanja projektnih informacija bit će uključeni u dopunske aranžmane.

Članak 47.

Naknadno ispitivanje projektnih informacija

Projektne informacije će se naknadno ispitati u svjetlu izmjena u pogonskim uvjetima, novih dostignuća u tehnologiji zaštitnih mjera ili iskustva u primjeni verifikacijskih postupaka, a radi modificiranja akcije koju je Agencija poduzela prema članku 46.

Članak 48.

Verifikacija projektnih informacija

Agencija, u suradnji sa Bosnom i Hercegovinom, može poslati inspektore u postrojenja da verifikiraju projektne informacije date Agenciji u skladu s člancima od 42 do 45, u svrhe iznesene u članku 46.

INFORMACIJE O NUKLEARNOM MATERIJALU IZVAN POSTROJENJA

Članak 49.

Agenciji će se dostaviti ove informacije kad se nuklearni materijal upotrebljava na uobičajeni način izvan postrojenja, i to prema potrebi:

- (a) opći opis upotrebe nuklearnog materijala, njegove geografske lokacije i korisnikovo ime i adresu za svakodnevne poslovne svrhe; i
- (b) opći opis postojećih i predloženih postupaka za obračun i kontrolu nuklearnog materijala, uključujući organizacijsku odgovornost za obračun i kontrolu materijala.

Agencija će biti pravodobno obavještavana o svim promjenama u informacijama koje joj se dostavljaju prema ovom članku.

Članak 50.

Informacije dostavljene Agenciji prema članku 49 mogu se upotrijebiti, u mjeri koliko je potrebno, u svrhe izložene u članku 46 od (b) do (f).

SUSTAV DOKUMENTACIJE

Opće odredbe

Članak 51.

Prilikom osnivanja svog sustava kontrole materijala, kao što je navedeno u članku 7, Bosna i Hercegovina će urediti da se dokumentacija vodi za svaku zonu materijalne ravnoteže. Dokumentacija koju treba čuvati bit će opisana u dopunskim aranžmanima.

Članak 52

Bosna i Hercegovina će urediti da ispitivanje dokumentacije bude inspektorima olakšano, osobito ako se dokumentacija ne vodi na engleskom, francuskom, ruskom ili španjolskom jeziku.

Članak 53.

Dokumentacija će se čuvati najmanje pet godina.

Članak 54.

Dokumentacija će se sastojati, prema potrebi, od:

- (a) dokumentacije o obračunu svog nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu; i
- (b) pogonske dokumentacije za postrojenja koja sadrže takav nuklearni materijal.

Članak 55.

Sustav mjerenja na kojem se zasniva dokumentacija koja se upotrebljava za pripremanje izvješća bit će usklađen s najnovijim međunarodnim standardima ili će po kvaliteti odgovarati takvim standardima.

Dokumentacija o obračunu

Članak 56.

Dokumentacija o obračunu pružit će uvid za svaku zonu materijalne ravnoteže o sljedećem:

- (a) sve izmjene u inventaru, tako da se u svako doba može odrediti knjigovodstveni inventar;
- (b) sve rezultate mjerenja kojima se koristi za određivanje fizičkog inventara;
- (c) sva usklađivanja i korekcije izvršene što se tiče izmjena u inventaru, i knjigovodstvenog inventara i fizičkog inventara.

Članak 57.

Za svaku inventarsku izmjenu i fizički inventar dokumentacija će pokazati, u pogledu svake serije nuklearnog materijala: identifikaciju materijala, podatke o seriji i izvorne podatke. U dokumentaciji će se voditi obračun za uranij, torij i plutonij, zasebno u svakoj seriji nuklearnog materijala. Za svaku inventarsku izmjenu navest će se datum izvršenja inventarske izmjene, a prema potrebi, polazna zona materijalne ravnoteže i primajuća zona materijalne ravnoteže ili primatelj.

Članak 58.

Pogonska dokumentacija

Pogonska će dokumentacija sadržavati, prema potrebi, o svakoj zoni materijalne ravnoteže:

- (a) one pogonske podatke koji se upotrebljavaju za ustanovljavanje promjena u količini i sastavu nuklearnog materijala;

- (b) podatke dobivene prilikom kalibracije rezervoara i instrumenata i uzimanja uzoraka i analiza, postupaka za kontrolu kvalitete mjerenja i izvedene procjene slučajnih i sustavnih grešaka;
- (c) opis redoslijeda postupaka poduzetih prilikom pripremanja i obavljanja fizičke inventure, kako bi se osiguralo da je ona točna i potpuna; i
- (d) opis postupaka poduzetih radi utvrđivanja uzroka i veličine bilo kojeg slučajnog ili neizmjerenog gubitka do kojeg bi moglo doći.

SUSTAV IZVJEŠĆA

Opće odredbe

Članak 59.

Bosna i Hercegovina će dostavljati Agenciji izvješća, detaljno opisana u člancima od 60 do 69, o nuklearnom materijalu koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu.

Članak 60.

Izvješća će se davati na engleskom, francuskom, ruskom ili španjolskom jeziku, osim ako drugačije nije određeno dopunskim aranžmanima.

Članak 61.

Izvješća će biti zasnovana na dokumentaciji vođenoj u skladu sa člancima od 51 do 58 i sastojat će se, prema potrebi, od izvješća o obračunu i specijalnih izvješća.

Izvješća o obračunu

Članak 62.

Agenciji će se dostaviti početno izvješće o ukupnom nuklearnom materijalu koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu. Početno će izvješće Bosna i Hercegovina poslati Agenciji 30 dana nakon posljednjeg dana kalendarskog mjeseca u kojem ovaj sporazum stupa na snagu, i odražavat će stanje sa zadnjim danom tog mjeseca.

Članak 63.

Bosna i Hercegovina će dostavljati Agenciji ova izvješća o obračunu za svaku zonu materijalne ravnoteže:

- (a) izvješća o inventarskim izmjenama koja će pokazati sve promjene u inventaru nuklearnog materijala. Izvješća će se slati što je moguće prije, a u svakom slučaju 30 dana nakon isteka mjeseca u kojem je došlo do inventarskih izmjena ili u kojem su one bile ustanovljene.
- (b) izvješća o materijalnoj ravnoteži koja pokazuju materijalnu ravnotežu zasnovanu na fizičkom inventaru nuklearnog materijala stvarno prisutnog u zoni materijalne ravnoteže. Izvješća će se poslati što je moguće prije, a u svakom slučaju 30 dana

nakon što je fizička inventura bila izvršena. Izvješća će se zasnivati na podacima raspoloživima na dan izvješćivanja i mogu se korigirati kasnije ako bude potrebno.

Članak 64.

U izvješćima o inventarskim izmjenama navest će se identifikacijski podatci i podatci o seriji za svaku seriju nuklearnog materijala, datum inventarske izmjene, i ako treba, otpremna zona materijalne ravnoteže i primajuća zona materijalne ravnoteže ili primatelja. Ta će izvješća biti praćena sažetim napomenama koje će:

- (a) objasniti inventarske izmjene na temelju pogonskih podataka sadržanih u pogonskoj dokumentaciji predviđenoj člankom 58(a); i
- (b) opisati, kao što je navedeno u dopunskim aranžmanima, predviđeni operativni program, osobito obavljanje fizičke inventure.

Članak 65.

Bosna i Hercegovina će izvijestiti o svakoj inventarskoj izmjeni, usklađivanju ili korekciji, ili periodično zajedničkim popisom ili pojedinačno. O inventarskim izmjenama izvješćivat će se prema serijama. Kao što je navedeno u dopunskim aranžmanima, manje izmjene u inventaru nuklearnog materijala, kao što je uzimanje analitičkih uzoraka, mogu se povezati u jednu seriju i priopćiti kao jedna inventarska izmjena.

Članak 66.

Agencija će dostavljati Bosni i Hercegovini polugodišnja priopćenja o knjigovodstvenom inventaru nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, za svaku zonu materijalne ravnoteže, a zasnovana na izvješćima o inventarskim izmjenama za razdoblje obuhvaćeno svakim takvim priopćenjem.

Članak 67.

Izvješća o materijalnoj ravnoteži će uključiti ove stavke, osim ako nije drugačije dogovoreno između Bosne i Hercegovine i Agencije:

- (a) početni fizički inventar;
- (b) inventarske izmjene (prvo povećanja, potom smanjenja);
- (c) zaključni knjigovodstveni inventar;
- (d) razlike između pošiljatelja i primatelja;
- (e) usklađeni zaključni knjigovodstveni inventar;
- (f) zaključni fizički inventar; i
- (g) neevidentirani materijal.

Priopćenje o fizičkom inventaru koje nabroja sve serije zasebno i navodi identifikaciju materijala i podatke o seriji za svaku seriju bit će prilog uz svako izvješće o materijalnoj ravnoteži.

Članak 68.

Posebna izvješća

Bosna i Hercegovina će podnositi posebna izvješća bez odlaganja:

- (a) ako bilo kakav neuobičajeni incident ili okolnost navedu Bosnu i Hercegovinu da povjeruje da postoji ili da je moglo doći do gubitka nuklearnog materijala koji prelazi ograničenja navedena u tu svrhu u dopunskim aranžmanima; ili
- (b) ako se za materijal koje se drži u zatvorenom prostoru stanje neočekivano izmijenilo od onoga navedenog u dopunskim aranžmanima, i to toliko da je neovlašteno uklanjanje nuklearnog materijala postalo moguće.

Članak 69.

Proširenje i objašnjenje izvješća

Ako Agencija tako zahtijeva, Bosna i Hercegovina će joj dostaviti proširenja ili objašnjenja za svako izvješće u onoj mjeri koliko se ona odnose na ciljeve zaštitnih mjera.

INSPEKCIJE

Članak 70.

Opće odredbe

Agencija će imati pravo obavljati inspekcije kao što je određeno člancima od 71 do 82.

Ciljevi inspekcije

Članak 71.

Agencija može obavljati *ad hoc* inspekcije kako bi:

- (a) verificirala informaciju sadržanu u početnom izvješću o nuklearnom materijalu koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu;
- (b) identificirala i verificirala izmjene situacije koja je nastala od datuma početnog izvješća; i
- (c) identificirala, a ako je moguće verificirala količinu i sastav nuklearnog materijala sukladno člancima 93 i 96, prije njegovog izvoza iz Bosne i Hercegovine ili njegovog uvoza u Bosnu i Hercegovinu.

Članak 72.

Agencija može obavljati rutinske inspekcije kako bi:

- (a) verificirala da se izvješća slažu sa dokumentacijom;

(b) verificirala lokaciju, identitet, količinu i sastav ukupnog nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu; i

(c) verificirala informaciju o mogućim uzrocima postojanja neevidentiranog materijala, razlike između pošiljatelja i primatelja i neodređenost u knjigovodstvenom inventaru.

Članak 73.

U skladu s postupcima navedenim u članku 77, Agencija može obavljati specijalne inspekcije:

(a) radi verificiranja informacija sadržanima u posebnim izvješćima; ili

(b) ako Agencija smatra da informacije koje je Bosna i Hercegovina stavila na raspolaganje, uključujući objašnjenja Bosne i Hercegovine i informacije dobivene rutinskim inspekcijama, nisu za Agenciju dovoljne da bi izvršila svoje obveze prema ovome sporazumu. Inspekcija će se smatrati specijalnom kad je ona ili dodatna rutinskim inspekcijama predviđenim člancima od 78 do 82 ili ako obuhvaća pristup dodatnim informacijama ili lokacijama osim onih navedenih u članku 76 za *ad hoc* i rutinske inspekcije, ili u oba ova slučaja.

Opseg inspekcija

Članak 74.

U svrhe navedene u člancima od 71 do 73, Agencija može:

(a) ispitati dokumentaciju vođenu u skladu sa člancima od 51 do 58;

(b) obaviti neovisna mjerenja ukupnog nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu;

(c) verificirati funkcioniranje i kalibraciju instrumenata i ostale mjerne i kontrolne opreme;

(d) primjenjivati mjere nadgledanja i držanja materijala u zatvorenom prostoru; i

(e) koristiti se drugim objektivnim metodama koje su se pokazale tehnički odgovarajuće.

Članak 75.

U okviru članka 74, Agencija će biti ovlaštena:

(a) paziti da se uzorci u ključnim točkama mjerenja za utvrđivanje materijalne ravnoteže uzimaju u skladu s postupcima koji daju reprezentativne uzorke, paziti na obradu i analizu uzoraka i dobivati duplikate takvih uzoraka;

(b) paziti da su mjerenja nuklearnog materijala u ključnim točkama mjerenja u svrhe utvrđivanja materijalne ravnoteže reprezentativna, i paziti na kalibraciju potrebnih instrumenata i opreme;

- (c) sklopiti sa Bosnom i Hercegovinom aranžmane da se, ako bude potrebno:
- (i) obave dopunska mjerenja i uzmu dopunski uzorci za potrebe Agencije;
 - (ii) analiziraju standardni analitički uzorci Agencije;
 - (iii) upotrijebe odgovarajući apsolutni standardi pri kalibraciji instrumenata i druge opreme; i
 - (iv) izvrše ostale kalibracije.
- (d) osigurati upotrebu vlastite opreme za neovisna mjerenja i nadzor, i ako je tako dogovoreno i navedeno u dopunskim aranžmanima, urediti da se takva oprema instalira;
- (e) upotrijebiti svoje pečate i drugu opremu za identificiranje ili otkrivanje provale pri držanju materijala u zatvorenom prostoru, ako je tako dogovoreno i navedeno u dopunskim aranžmanima; i
- (f) dogovoriti sa Bosnom i Hercegovinom prijevoz uzoraka uzetih za potrebe Agencije.

Pristup za inspekcije

Članak 76.

- (a) U svrhe navedene u članku 71(a) i (b), a sve do trenutka kad budu navedene strategijske točke u dopunskim aranžmanima, inspektori Agencije će imati pristup svakoj lokaciji na kojoj početno izvješće ili bilo koja inspekcija izvršena sa njim u vezi pokažu da je nuklearni materijal prisutan.
- (b) U svrhe navedene u članku 71(c), inspektori će imati pristup svakoj lokaciji o kojoj je Agencija bila obaviještena prema članku 92(d)(iii) ili 95(d)(iii).
- (c) U svrhe navedene u članku 72, inspektori će imati pristup samo strategijskim točkama navedenim u dopunskim aranžmanima i dokumentaciji koja se vodi u skladu sa odredbama članaka od 51 do 58; i
- (d) U slučaju da Bosna i Hercegovina zaključi da bilo kakve neuobičajene okolnosti zahtijevaju proširenje ograničenja u pogledu pristupa Agencije, Bosna i Hercegovina i Agencija će odmah postići sporazum koji će Agenciji omogućiti da svoje odgovornosti u pogledu zaštitnih mjera izvrši u svjetlu tih ograničenja. Generalni direktor će o svakom takvom sporazumu izvijestiti Odbor.

Članak 77.

U okolnostima koje bi mogle dovesti do specijalnih inspekcija, u svrhe navedene u članku 73, Bosna i Hercegovina i Agencija će se odmah konzultirati. Kao rezultat takvih konzultacija, Agencija može:

- (a) obaviti inspekcije kao dopunu rutinskoj inspekciji predviđenoj u člancima od 78 do 82; i
- (b) dobiti pristup, uz pristanak Bosne i Hercegovine, dodatnim informacijama i lokacijama osim onih navedenih u članku 76. Svaki nespozazum u svezi sa potrebom za dopunski pristup bit će riješen u skladu s člancima 21 i 22. U slučaju

da je akcija od strane Bosne i Hercegovine važna i hitna, primjenjivat će se članak 18.

Učestalost i intenzitet rutinskih inspekcija

Članak 78.

Agencija će svesti broj, intenzitet i trajanje rutinskih inspekcija na minimum koji odgovara uspješnoj provedbi postupaka za primjenu zaštitnih mjera izloženih u ovome sporazumu, primjenjujući optimalno vremensko razdoblje, i koristit će se najoptimalnije i najekonomičnije opsegom inspekcija kojima raspolaže.

Članak 79.

Agencija može godišnje izvesti jednu rutinsku inspekciju postrojenja i zona materijalne ravnoteže izvan postrojenja sa sadržajem nuklearnog materijala ili godišnjim protokom, ovisno o tome koji je veći, koji ne prelazi pet efektivnih kilograma.

Članak 80

Broj, intenzitet, trajanje, vremenski raspored i način rutinskih inspekcija postrojenja sa sadržajem ili godišnjim protokom nuklearnog materijala koji prelazi pet efektivnih kilograma određivat će se na takvoj osnovi da u maksimalnom ili graničnom slučaju inspekcijski režim ne bude intenzivniji nego što je potrebno i dovoljno za održavanje kontinuiteta u poznavanju toka i inventara nuklearnog materijala, a maksimalni broj rutinskih inspekcija takvih postrojenja odredit će se na ovaj način:

- (a) za reaktore i zapečaćena skladišta maksimum ukupnih rutinskih inspekcija godišnje odredit će se odobravanjem jedne šestine čovjek-godina inspekcije za svako takvo postrojenje;
- (b) za postrojenja koja nisu reaktori ili zapečaćena skladišta, a imaju u sebi plutonij ili uranij obogaćen preko 5%, maksimum ukupnih rutinskih inspekcija godišnje odredit će se odobravanjem za svako takvo postrojenje $30 \times E$ čovjek-dana inspekcija godišnje, pri čemu je E inventar ili godišnji protok nuklearnog materijala, ovisno o tome koji je veći, izražen u efektivnim kilogramima. Maksimum utvrđen za svako takvo postrojenje neće, međutim, biti manji od 1,5 čovjek-godina inspekcije; i
- (c) za postrojenja koja nisu obuhvaćena odredbama (a) i (b), maksimum ukupnih rutinskih inspekcija godišnje odredit će se odobravanjem za svako takvo postrojenje jednu trećinu čovjek-godina inspekcije plus $0,4 \times E$ čovjek-dana inspekcija godišnje, pri čemu je E inventar ili godišnji protok nuklearnog materijala, zavisno od toga koji je veći, izražen u efektivnim kilogramima.

Bosna i Hercegovina i Agencija mogu se složiti da se izmijeni broj za maksimalne inspekcije navedene u ovom članku, nakon zaključka Odbora guvernera da je takva izmjena potrebna.

Članak 81.

U skladu s člancima od 78 do 80, kriteriji kojima se treba rukovoditi za određivanje stvarnog broja, intenziteta, trajanja vremenskog rasporeda i načina izvođenja rutinskih inspekcija za bilo koje postrojenje obuhvatit će:

- (a) oblik nuklearnog materijala, osobito da li je nuklearni materijal u neoblikovanoj formi ili je sadržan u nizu pojedinačnih elemenata; njegov kemijski sastav i, za uranij, je li niskog ili visokog obogaćenja, te njegovu pristupačnost;
- (b) učinkovitost bosanskohercegovačkog sustava evidentiranja i kontrole, uključujući granice u kojima su operatori nuklearnih postrojenja neovisni o sustavu obračuna i kontrole Bosne i Hercegovine, opseg u kojem su mjere navedene u članku 32 bile realizirane od strane Bosne i Hercegovine, ažurnost podnošenja izvješća Agenciji; njihovu usklađenost sa neovisnom verifikacijom od strane Agencije, te količinu i točnost u utvrđivanju neevidentiranog materijala onako kako ga je verificirala Agencija;
- (c) karakteristike bosanskohercegovačkog nuklearnog gorivog ciklusa, osobito broj i tipove postrojenja sa nuklearnim materijalom koji potpada pod zaštitne mjere, karakteristike takvih postrojenja u odnosu na zaštitne mjere, a osobito do kojeg stupnja je materijal zatvoren, stupanj u kojem konstrukcija tih postrojenja olakšava verifikaciju toka i inventara nuklearnog materijala, i opseg do kog se informacije iz različitih zona materijalne ravnoteže mogu dovesti u korelaciju;
- (d) međunarodnu međuzavisnost, osobito opseg u kojem se nuklearni materijal prima iz drugih država ili šalje u njih na upotrebu ili preradu; bilo koje verifikacije djelatnosti Agencije s tim u vezi i stupanj do kojeg su mirnodopske nuklearne djelatnosti Bosne i Hercegovine uzajamno povezane sa djelatnostima drugih država; i
- (e) tehnički razvoj na području zaštitnih mjera, uključujući upotrebu statističkih tehnika i uzimanja slučajnih uzoraka pri ocjeni nuklearnog materijala.

Članak 82.

Bosna i Hercegovina i Agencija konzultirat će se u slučaju da Bosna i Hercegovina smatra da se inspekcija razvija sa neprimjerenom koncentracijom na pojedinim postrojenjima.

Najava inspekcija

Članak 83.

Agencija će unaprijed obavijestiti Bosnu i Hercegovinu o dolasku inspektora u postrojenja ili zone materijalne ravnoteže izvan postrojenja na ovaj način:

- (a) za *ad hoc* inspekcije u skladu s člankom 71(c) najmanje 24 sata prije, za one u skladu s člankom 71(a) i (b) i za djelatnosti predviđene člankom 48, najmanje sedam dana prije;
- (b) za specijalne inspekcije u skladu s člankom 73 što je moguće prije, nakon što su se Bosna i Hercegovina i Agencija konzultirale, kao što je predviđeno člankom 77, a da se pri tome podrazumijeva da će se konzultiranjem obično obuhvatiti i pitanje obavijesti o dolasku; i
- (c) za rutinske inspekcije prema članku 72 najkasnije 24 sata prije u odnosu na postrojenja navedena u članku 80(b) i zapečaćena skladišta koja sadrže plutonij ili uranij obogaćen više od 5%, a sedam dana prije u svim ostalim slučajevima.

Takva najava inspekcija sadržavat će imena inspektora i navodit će postrojenja i zone materijalne ravnoteže izvan postrojenja koji će se posjetiti i razdoblje tijekom kojeg će

isti biti posjećeni. Ako inspektori trebaju stići iz mjesta izvan Bosne i Hercegovine, Agencija će također unaprijed izvijestiti o mjestu i vremenu njihovog dolaska u Bosnu i Hercegovinu.

Članak 84.

Bez obzira na odredbe članka 83, Agencija može, kao dopunsku mjeru, izvesti bez prethodne najave dio rutinskih inspekcija prema članku 80, u skladu s načelom slučajnih uzoraka. Pri obavljanju bilo koje nenajavljene inspekcije, Agencija će u potpunosti uzeti u obzir bilo koji operativni program koji Bosna i Hercegovina provodi prema članku 64(b). Osim toga, kad god je moguće, a na temelju operativnog programa, ona će periodično obavještavati Bosnu i Hercegovinu o svom općem programu najavljenih i nenajavljenih inspekcija, navodeći opće razdoblje za koje se inspekcije predviđaju. Pri obavljanju bilo koje nenajavljene inspekcije, Agencija će učiniti sve da svede na minimum sve praktične poteškoće za Bosnu i Hercegovinu i za operativna postrojenja, vodeći računa o odgovarajućim odredbama članaka 44 i 89. Sukladno tome, Bosna i Hercegovina će učiniti sve da olakša zadatak inspektora.

Imenovanje inspektora

Članak 85.

Pri imenovanju inspektora primjenjivat će se ovi postupci:

- (a) generalni direktor će obavijestiti Bosnu i Hercegovinu pismenim putem o imenu, kvalifikacijama, nacionalnosti, položaju i drugim odgovarajućim detaljima o svakom službeniku Agencije kojeg on predlaže za imenovanje kao inspektora za Bosnu i Hercegovinu;
- (b) Bosna i Hercegovina će obavijestiti generalnog direktora u roku od 30 dana od dana dobivanja takvog prijedloga prihvata li taj prijedlog;
- (c) generalni direktor može imenovati svakog službenika kojega je Bosna i Hercegovina prihvatila kao jednoga od inspektora za Bosnu i Hercegovinu, i obavijestit će Bosnu i Hercegovinu o takvim imenovanjima;
- (d) generalni direktor, djelujući u odgovoru na zahtjev Bosne i Hercegovine ili na svoju vlastitu inicijativu, odmah će obavijestiti Bosnu i Hercegovinu o povlačenju imenovanja bilo kojeg službenika kao inspektora za Bosnu i Hercegovinu.

Međutim, što se tiče inspektora potrebnih za djelatnost iz članka 48 i za obavljanje *ad hoc* inspekcija prema članku 71(a) i (b), postupci imenovanja završit će se, bude li moguće, u roku od 30 dana nakon stupanja na snagu ovoga sporazuma. Ako se takvo imenovanje pokaže nemogućim u okviru tog vremenskog ograničenja, inspektori će se za takve ciljeve imenovati privremeno.

Članak 86.

Bosna i Hercegovina će odobriti ili obnoviti što je brže moguće odgovarajuće vize, tamo gdje treba, za svakog inspektora imenovanog za Bosnu i Hercegovinu.

Ponašanje i posjete inspektora

Članak 87.

Inspektori će, izvršavajući svoje funkcije prema člancima 48 i od 71 do 75, obavljati svoje djelatnosti na način predviđen da se izbjegne ometanje ili odgađanje izgradnje, odgađanje puštanja u rad ili rada postrojenja, ili ugrožavanje njihove sigurnosti. Osobito, inspektori neće upravljati bilo kojim postrojenjem sami niti će narediti osoblju nekog postrojenja da obavi bilo kakvu operaciju. Ako inspektori smatraju da, u skladu s člancima 74 i 75, određene operacije u nekom uređaju treba izvesti sam operator, oni će za to podnijeti zahtjev.

Članak 88.

Ako su inspektorima potrebne usluge kojima Bosna i Hercegovina raspolaže, uključujući upotrebu opreme, u svezi sa provedbom inspekcija, Bosna i Hercegovina će inspektorima olakšati pružanje takvih usluga i upotrebu takve opreme.

Članak 89.

Bosna i Hercegovina će imati pravo da inspektore za vrijeme njihovih inspekcija prate predstavnici Bosne i Hercegovine, uz uvjet da inspektori time ne budu zadržani ili na neki drugi način ometani u izvršavanju svojih funkcija.

IZJAVE O VERIFIKACIJSKIM DJELATNOSTIMA AGENCIJE

Članak 90.

Agencija će obavijestiti Bosnu i Hercegovinu:

- (a) o rezultatima inspekcija, u intervalima koji će se navesti u dopunskim aranžmanima; i
- (b) o zaključcima koje je izvela iz svojih verifikacijskih djelatnosti u Bosni i Hercegovini, osobito izjavama o svakoj zoni materijalne ravnoteže, koje će se dati što je moguće prije nakon izvršene fizičke inventure koju je poduzela i verificirala Agencija i utvrđene materijalne ravnoteže.

MEĐUNARODNI PRIJENOSI

Članak 91.

Opće odredbe

Nuklearni materijal koji potpada ili treba potpasti pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu, a koji se međunarodno prenosi, smatrat će se, u svrhe ovoga sporazuma, da potpada pod odgovornost Bosne i Hercegovine:

- (a) u slučaju uvoza u Bosnu i Hercegovinu, od vremena kada takva odgovornost prestaje važiti za državu izvoznicu, a najkasnije u vrijeme kad materijal dopiše do svog odredišta; i
- (b) u slučaju izvoza iz Bosne i Hercegovine, sve do vremena do kada država primateljica preuzme takvu odgovornost, a najkasnije u vrijeme kad nuklearni materijal dopiše do svog odredišta.

Trenutak u kojem će se izvršiti prijenos odgovornosti odredit će se u skladu sa odgovarajućim aranžmanima zainteresiranih država. Ni Bosna i Hercegovina ni bilo koja druga država neće smatrati da ima takvu odgovornost za nuklearni materijal samo zbog činjenice da se nuklearni materijal nalazi u tranzitu preko ili iznad njenog područja, ili da se prevozi brodom pod njenom zastavom ili u njezinom avionu.

IZNOŠENJE IZ BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 92.

- (a) Bosna i Hercegovina će obavijestiti Agenciju o svakom namjeravanom iznošenju iz Bosne i Hercegovine nuklearnog materijala koji potpada pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu ako pošiljka prelazi jedan efektivni kilogram ili ako će se u razdoblju od tri mjeseca nekoliko puta slati pošiljke u istu državu, svaka manja od jednog efektivnog kilograma, ali čija ukupnost prelazi jedan efektivni kilogram.
- (b) Takva obavijest će se dostaviti Agenciji nakon sklapanja ugovornih aranžmana koji prethode iznošenju, a obično najmanje dva tjedna prije nego što nuklearni materijal treba pripremiti za prijevoz.
- (c) Bosna i Hercegovina i Agencija mogu se dogovoriti o raznim postupcima za prethodne obavijesti.
- (d) U obavijesti će se navoditi:
 - (i) identifikacija i, bude li moguće, očekivana količina i sastav nuklearnog materijala koji će se iznijeti i zona materijalne ravnoteže iz koje dolazi;
 - (ii) država kojoj je nuklearni materijal namijenjen;
 - (iii) datumi i lokacije na kojima nuklearni materijal treba pripremiti za prijevoz;
 - (iv) približni datumi slanja i dolaska nuklearnog materijala; i
 - (v) u kojem će trenutku prilikom prijevoza država primateljica preuzeti odgovornost za nuklearni materijal, u svrhe ovoga sporazuma, i vjerojatan datum kada će do toga doći.

Članak 93.

Obavijesti iz članka 92 bit će takve da će Agencija moći, ako zatreba, izvršiti jednu *ad hoc* inspekciju kako bi identificirala i, po mogućnosti, verificirala količinu i sastav nuklearnog materijala prije nego što se on iznese iz Bosne i Hercegovine i, ako Agencija tako želi ili Bosna i Hercegovina tako zahtijeva, stavi plombe na nuklearni materijal kad on bude spreman za prijevoz. Međutim, iznošenje nuklearnog materijala neće se odgoditi na bilo koji način zbog akcije koju bi Agencija poduzela ili razmatrala da poduzme u skladu s takvom obaviješću.

Članak 94.

Ako nuklearni materijal neće potpadati pod aranžmane Agencije u državi primateljici, Bosna i Hercegovina će urediti da Agencija primi, u roku od tri mjeseca nakon što je država primateljica prihvatila odgovornost za nuklearni materijal od Bosne i Hercegovine, potvrdu od države primateljice o prijenosu.

Unošenje u Bosnu i Hercegovinu

Članak 95.

- (a) Bosna i Hercegovina će obavijestiti Agenciju o svakom unošenju u Bosnu i Hercegovinu nuklearnog materijala koji treba potpasti pod zaštitne mjere prema ovome sporazumu ako pošiljka prelazi jedan efektivni kilogram, ili ako će se u razdoblju od tri mjeseca nekoliko puta primati pošiljke iz iste države, svaka manja od jednog efektivnog kilograma, čija će ukupna masa preći jedan efektivni kilogram.
- (b) Agencija će biti obaviještena što je moguće prije o očekivanom dolasku nuklearnog materijala, a u svakom slučaju najkasnije do dana kada Bosna i Hercegovina preuzme odgovornost za nuklearni materijal.
- (c) Bosna i Hercegovina i Agencija mogu se dogovoriti o raznim postupcima za prethodne obavijesti.
- (d) U obavijesti će se navoditi:
 - (i) identifikacija i, po mogućnosti, očekivana količina i sastav nuklearnog materijala;
 - (ii) u kojem će momentu prijenosa Bosna i Hercegovina preuzeti odgovornost za nuklearni materijal, u svrhe ovoga sporazuma, te vjerojatni datum kad će do toga doći; i
 - (iii) očekivani datum dolaska, lokacija i datum kad se predviđa raspakivanje nuklearnog materijala.

Članak 96.

Obavijesti iz članka 95 bit će takva da će Agencija moći, ako zatreba, izvršiti jednu *ad hoc* inspekciju kako bi identificirala i, po mogućnosti, verificirala količinu i sastav nuklearnog materijala u vrijeme kad se pošiljka bude raspakivala. Međutim, raspakivanje neće biti odgođeno bilo kojom akcijom koju bi Agencija poduzela ili razmatrala da poduzme u skladu s takvom obavijesti.

Članak 97.

Specijalna izvješća

Bosna i Hercegovina će podnijeti specijalno izvješće kao što je predviđeno člankom 68 ako bilo koji neuobičajen incident ili okolnost navede Bosnu i Hercegovinu da povjeruje da je došlo ili je moglo doći do gubitka nuklearnog materijala, uključujući i pojavu znatnijeg zakašnjenja tijekom međunarodnog prijenosa.

DEFINICIJE

Članak 98.

U svrhe ovoga sporazuma:

- A. *Usklađivanje* znači ulazni podatak u knjigovodstvenom obračunu ili izvješću koji pokazuje razliku između pošiljatelja i primatelja ili neevidentirani materijal.
- B. *Godišnji protok* znači u svrhe članaka 79 i 80 količinu nuklearnog materijala prenesenog godišnje iz postrojenja koje radi nominalnim kapacitetom.
- C. *Serija* znači dio nuklearnog materijala koji se uzima kao jedinica prilikom uknjižbe pri ključnoj točki mjerenja i za koju se sastav i količina definiraju jednim jedinim skupom specifikacija ili mjerenja. Nuklearni materijal može biti u neoblikovanoj formi ili sadržan u nizu pojedinačnih elemenata.
- D. *Podatci o seriji* znače ukupnu masu svakog elementa nuklearnog materijala i, za plutonij i uranij, izotopni sastav tamo gdje odgovara. Jedinice za obračun su slijedeće:
- (a) grami sadržanog plutonija;
 - (b) grami ukupnog uranija i grami sadržanog uranija -235 plus uranija -233, za uranij obogaćen tim izotopima; i
 - (c) kilogrami sadržanog torija, prirodnog uranija ili osiromašenog uranija.
- U svrhe izvješćivanja, težine pojedinačnih elemenata u seriji bit će sabrane prije zaokruživanja na najbliži broj.
- E. *Knjigovodstveni inventar zone materijalne ravnoteže* znači algebarski broj posljednje fizičke inventure, kao i zone materijalne ravnoteže i svih inventarskih izmjena što su se dogodile otkako je ta fizička inventura bila učinjena.
- F. *Korekcija* znači ulazni podatak u knjigovodstvenom obračunu ili izvješću kojim se ispravlja uočena greška ili koja odražava poboljšano mjerenje neke količine prije unesene u obračun ili izvješće. Za svaku korekciju mora se označiti ulazni podatak na koji se odnosi.
- G. *Efektivni kilogram* znači specijalna jedinica koja se upotrebljava kad se nuklearni materijal stavlja pod zaštitne mjere. Količina u efektivnim kilogramima dobiva se mjerenjem:
- (a) za plutonij, njegove mase u kilogramima;
 - (b) za uranij sa obogaćenjem od 0,01 (1%) ili više, njegove mase u kilogramima pomnožene kvadratima njegovog obogaćenja;
 - (c) za uranij sa obogaćenjem ispod 0,01 (1%) i iznad 0,005 (0,5%), njegove mase u kilogramima pomnožene sa 0,0001; i
 - (d) za osiromašeni uranij sa obogaćenjem od 0,005 (0,5%) ili ispod te mase, i za torij, njegove mase u kilogramima pomnožene sa 0,00005.
- H. *Obogaćenje* znači odnos zajedničke mase izotopa uranija -233 i uranija -235 prema masi ukupnog uranija o kojem je riječ.
- I. *Postrojenje* znači:

- (a) reaktor, kritični uređaj, konverzijsko postrojenje, postrojenje za proizvodnju, postrojenje za preradu, postrojenje za separaciju izotopa ili odvojeno skladište; ili
 - (b) bilo koje mjesto gdje se obično nuklearni materijal upotrebljava u količinama većim od jednog efektivnog kilograma.
- J. *Inventarska izmjena* znači povećanje ili smanjenje izraženo u serijama nuklearnog materijala u nekoj zoni materijalne ravnoteže; takva će izmjena obuhvatiti jedno od sljedećeg:
- (a) Povećanja:
 - (i) uvoz;
 - (ii) unutarnje primanje: primanje iz ostalih zona materijalne ravnoteže, primanje iz neke djelatnosti koja ne potpada pod (nemiroljubive) zaštitne mjere, ili primanja u početnoj točki primjene zaštitnih mjera;
 - (iii) nuklearnu proizvodnju: proizvodnju specijalnog fisibilnog materijala u nekom reaktoru; i
 - (iv) prekid izuzeća: ponovnu primjenu zaštitnih mjera na nuklearni materijal koji je prije toga bio izuzet na temelju svoje upotrebe ili količine.
 - (b) Smanjenja:
 - (i) izvoz;
 - (ii) unutarnja pošiljka: otpremanje u druge zone materijalne ravnoteže ili otpremanje za neku djelatnost koja ne potpada pod (nemiroljubive) zaštitne mjere;
 - (iii) nuklearni gubitak: gubitak nuklearnog materijala zbog njegove transformacije u drugi element (druge elemente) ili izotop (izotope) kao rezultat nuklearnih reakcija;
 - (iv) izmjereno odstranjivanje: nuklearni materijal koji je bio izmjeren ili procijenjen na temelju mjerenja i odložen na takav način da više nije pogodan za dalju nuklearnu upotrebu;
 - (v) zadržani otpad: nuklearni materijal stvoren tijekom nuklearne prerade ili zbog pogonske nezgode, za koji se smatra da se više ne može regenerirati, ali koji je uskladišten;
 - (vi) izuzimanje: izuzimanje nuklearnog materijala od zaštitnih mjera zbog njegove upotrebe ili količine;
 - (vii) ostali gubitci: na primjer, slučajni gubitci (to jest, nepovratan ili nenamjeren gubitak nuklearnog materijala: kao rezultat pogonske nezgode) ili krađa.
- K. *Ključna točka mjerenja* znači mjesto gdje se nuklearni materijal javlja u takvom obliku da se može mjeriti kako bi se odredio tok materijala ili inventar. Ključne točke mjerenja obuhvaćaju, ali nisu ograničene samo na, ulaze i izlaze

(uključujući izmjereno odstranjivanje), a i skladišta u zonama materijalne ravnoteže.

- L. *Čovjek-godina inspekcija* u svrhe članka 80 znači 300 čovjek-dana inspekcija, pri čemu jedan čovjek-dan jeste jedan dan tijekom kojega jedan jedini inspektor ima pristup nekom postrojenju u bilo koje vrijeme za ukupno vrijeme koje ne prelazi osam sati.
- M. *Zona materijalne ravnoteže* znači zona unutar ili izvan nekog postrojenja, tako da se:
 - (a) količina nuklearnog materijala kod svakog unošenja ili iznošenja iz svake zone materijalne ravnoteže može odrediti; i
 - (b) fizički inventar nuklearnog materijala u svakoj zoni materijalne ravnoteže može odrediti kad je to potrebno, u skladu s propisanim postupcima, kako bi se mogla ustanoviti materijalna ravnoteža za ciljeve primjene zaštitnih mjera Agencije.
- N. *Neevidentan materijal* znači razlika između knjigovodstvenog inventara i fizičkog inventara.
- O. *Nuklearni materijal* znači bilo koji izvorni ili specijalni fisibilni materijal kao što je definirano u članku XX Statuta. Izraz izvorni materijal neće se tumačiti kao da važi za rude ili rudne ostatke. Svaka odluka Odbora prema članku XX Statuta nakon stupanja na snagu ovoga sporazuma, koja proširuje materijale smatrane izvornim materijalima ili specijalnim fisibilnim materijalima, važit će prema ovome sporazumu samo pošto je prihvati Bosna i Hercegovina.
- P. *Fizički inventar* znači skup svih izmjerenih ili izvedenih procjena količina nuklearnog materijala u serijama na raspolaganju u dano vrijeme unutar jedne zone materijalne ravnoteže, dobiven u skladu s propisanim postupcima.
- Q. *Razlika između pošiljatelja i primatelja* znači razlika u količini nuklearnog materijala u jednoj seriji kako je priopćeno iz zone materijalne ravnoteže pošiljatelja i kako je izmjereno u zoni materijalne ravnoteže primatelja.
- R. *Izvorni podatci* su podatci utvrđeni za vrijeme mjerenja ili kalibriranja ili upotrijebljeni da bi se izveli empirijski odnosi koji identificiraju nuklearni materijal i daju podatke o seriji. Izvorni podatci mogu obuhvaćati, na primjer, masu spojeva, konverzijske faktore da bi se odredila masa elementa, specifičnu težinu, koncentraciju elemenata, izotopne odnose, odnose između opsega i manometarskih očitavanja i odnos između proizvedenog plutonija i generirane energije.
- S. *Strategijska točka* znači mjesto odabrano za vrijeme ispitivanja projektnih informacija gdje se, uz normalne uvjete i zajedno sa informacijama prikupljenim iz svih stratejskih tačaka, dobivaju i verificiraju neophodne i dovoljne informacije za provedbu zaštitnih mjera; stratejske točke mogu uključiti bilo koju lokaciju obuhvatiti svako mjesto gdje se obavljaju ključna mjerenja u svezi sa obračunavanjem materijalne ravnoteže i gdje se provode mjere držanja materijala u zatvorenom prostoru.

POTPISANO u Beču, dana 06. lipnja 2012. godine u dva primjerka na engleskom jeziku.

Za Bosnu i Hercegovinu:

Emir Dizdarević, v.r.
direktor Državne regulatorne agencije za
radijacijsku i nuklearnu sigurnost

Za IAEA

Jukia Amano, v.r.
generalni direktor
Međunarodne agencije za atomsku energiju